

Passava fa cent anys a Canet... Cròniques canetenques de la primavera de 1911

Joaquim Pera i Isern

Una nevada a l'abril

És conegut de tothom que a la primavera el temps és imprevisible, l'expressió "fa un temps ben boig" sovintreja a moltes converses de carrer durant l'abril; els contrastos extrems de temperatures i la rapidesa en què es produeixen són responsables de no poques visites al CAP. Corria l'any 1911 i aquesta notícia ens ha cridat l'atenció: Per segon any consecutiu en un mes d'abril va nevar a Canet, el dia quatre per ser més precisos, ara ha fet cent anys. Una gropada sobtada de fred va deixar una important nevada a la nostre població i muntanyes de l'entorn. Hem volgut recollir un emotiu text d'en Marià Serra, publicat a la Costa de Llevant, on transmet les sensacions que va tenir el nostre prohoms tot pujant a Pedracastell el dia de la nevada. La crònica conté alguns moments de clímax per part de l'autor, d'un lirisme molt propi de l'època. Voldríem subratllar un detall, el Dr. Serra descriu el paisatge que veu des del cim de Pedracastell, o hauria de veure, i que la nevada li ho impedeix; diu que per una banda de la muntanya veuria la Vall de Canet i, girant-se vers la Vall-alta, el poble de Sant Iscle i les seves masies. Entendre aquest paisatge no és possible actualment, quan la massa de bosc entapissa totes les carenes de Pedracastell, tapant una part de la visió en terra estant; cal recordar que l'any 1911 no era així, la vista d'aleshores era la d'un paisatge obert sense bosc; les muntanyes del nostre rodal eren absolutament pelades de vegetació tal com les podem veure a les postals de 1911; les vinyes a les carenes i les hortes i les parts baixes eren protagonistes. La important desforestació dels segles anteriors provocada pel consum de fusta per a les drassanes i com a combustible domèstic havia influït de ple, i per acabar-ho de rematar la intensiva explotació de la vinya havia deixat una topografia molt allunyada de l'actual, on tan sols algunes pinedes ben delimitades hi posaven el punt verd.

XX

Saminant per la Neu

No te res de particular; es un gust com altre qualsevol. No hi estem acostumats a veure caure neu; no deixa d'ésser una raresa en aquesta comarca. Dimars tinguérem nevada, y'l desig de contemplarla en ple espai; m'esperonà per pujar a Pedra-Castell.

Eran quarts de cinch de la tarde, y com si anés a fer visites, riera enllà, passo per devant de la Misericordia, no mancant-li a la Verge estimada, la tradicional *Sabte* de tot bon canetench. El camí de la *Serra*, es avuy un bon camí; donchs cap amunt ab dalit y aguaintant feren el paraygua, no pesantme encara, perquè's borralions son lleugers y ab no molta abundancia; de la capelleta de Sant Gil del Mas de la Roca del Ram, enlayre, la neu s'espesseix, el vent bufa ab forsa y la terra se cobreix de blanc mantell. Trenco a la esquerra, y mentres camino per aquella espléndida balconada que circuvaleja el cim del turó de Sant Jordi (1), me veig privat de la panoràmica vista que sempre m'encisa; l'espai es gris y ab prou feynes oviro la Creu; sols una mar de borralions, aletejant per l'ayre, me distreuen; la tempesta es forta; el vent me la apretar la cobertora de roba ab veremilles, y tiro endevant fins al collet de la muntanya. ¡Héu vist la hermosa *Vall-alta*, ab son respatller de Montnegre y ab son capell de Montseny? Aquell dia vos haguéreu quedat ab les ganes: res, absolutament res se veya; mirant ab fixesa, tant sols hauriau distingit, mijj estomades encara, les runes de c'an Torrus, fentvos el mateix efecte de les runes de un castell de pessebre. Sant Iscle no hi era, embolcallat com estava el poble, ab la boya grisenca y la polsina blanca de la pura neu, qu'en aquells moments queya a samals. La pineda, plorosa baix el pes del hoste inoportú, restava quieta... quieta; el brunzament armònic del pas del ventjol per les fulles del arbre boscat per excelencia, no's deixa pas sentir, no hi son aquelles *dulces arpas del desierto*, que'n canta el poeta; tot es silenci sepulcral, tot respira melangia, tristor: la Creu, la Santa Creu de pedra, ho presideix, tot, blanca com un glop de llet, perquè la neu hi está encastada de dalt a baix.

Un moment dintre lo que queda de porco. No he vist hermosura igual; la Creu, sobre el turonet ple de mates ab tons clars y obscurs, quin cuadro més superb, amichs llegidors! Si hagués sigut pintor, arrenco del natural un cuadro suggestiu; si en aquells moments la musa de poeta, que no he conegut may, me hagués inspirat, can-

(1) Aixís el hestjo, perà trósererli el mal nom de *Bienteejo*.

to a la Natura tot un poema. Que hermós estava el peu de la terra que aguanta la Creu, la Santa Creu de Pedra-Castell!

Surto als finestrals de la penya, miro a Canet, y no m'hi arriba la vista; ab prou feynes se detura el foru d'en *Sandro*. Silenci, més silenci; y en mitj de tanta calma, el resó de les sis campanades de la tarde-cap vespre, me fereixen els oïdos; miro avant, enrerera, pels costats, no veig més que cel gris, neu y més neu, posantme tota la vestimenta blanca; sols la Creu, era ma companyona en aquella solitud. Un miut més y les campanes de Sant Ciprià venten, allà abost estich, a morta, dessota la Creu, (1) No rigués; en ma vida les he sentit tant clares, y tants potents, el remolí de vent transporta el brandall, y talment fá l'efecte de que'l cloquer del pagèsivol poblet, fos allí, al cim de la nostra montanya, al costat del gegantí signe de la redempció humana.

Y ara figurávos lo tristor del temps y'l toch de morts, quin conjunt no formaven: tot hi estava adecuat, semblava fet tot expressament; no me'n arrepenstia de haber pujat, desafiant lo mal temps, a Pedra-Castell. Potser may més en ma vida, voldrà la casualitat que'm trobi en ca igual. Vaig sentir impresions... vaig gosar; me trobava... no se abont!

¡Freu! No's sentia. La neu tapava la roba; per dintre el cos estava reaccionat; no hi havia lluyta entre la cruada dels elements y el calor de les sangs: l'equilibri era notable.

Disfrutava; es que me agrada la vida al camp; me atrau el goig de la Naturalesa.

Deixo ab recansa aquell lloch pera mí tant benvolgut, recordant divuyt anys enrerera, el 4 de Janer, que ab més forta nevada, vaig pujar també, sol, en ple dia, en aquell mateix lloch, allavors sense Creu y ple de gatones y romaguera. Aquell jora, suant en ple hivern, rodejat de glas, vaig sentir, boy assentat en la penya y contemplant la vila de Canet, la il·lusió de popularisar pels canetenchs, la muntanya de Pedra-Castell, que com el Tibidabo pels barcelonins, no ho ha sigut fins a primers de la centúria XX.

MARIÀ SERRA Y FONT.

Canet de Mar, 6 Abril de 1911.

(1) Aquesta setmana a Sant Ciprià hi han celebrat el *Novenari d'Animes*.

Fàbrica pera llogar. Situació inmillorable en el Castell.—Preus econòmichs.

CANET DE MAR

